

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pedro Garitaonandia Areitioaurtena

*Zaldibar
Bizkaia (1933)*

Aurkibidea

Biografia

Zaldibarren jaio zen Estankozarra izeneko baserrian, elizaren ondoan. Umetan orduak ematen zituen elizpean pilotan jokatzen eta hortik etorri zitzaion afizioa. Hamalau urter zituela partiduak jokatzen hasi zen eta hamaseirekin debutatu zuen Legazpin. Hogeita hamalau urtera arte profesionaletan jokatzen ibili zen, frontoirik frontoi. Hala ere, pilotarekin batera lanean ibili izan da beti. Profesional ibilitako urte horietan guztietan bizitakoak kontatu zizkigun berarekin egon ginenean: lehengo pilotariak, frontoiak, partiduak, materialak eta bizimodua, besteak beste.

Zintak

ZAL-014

- **Proiektua:** Zaldibarko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxazarra, Ainhoa
- **Data:** 2013-06-16
- **Iraupena:** 66 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxazarra, Ainhoa

Pasarteak

1. Hamasei urte zituela debuta Gasteizen

- **Erref:** ZAL-014/002
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:02:11. **Bukatu:** 00:04:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Pedro elizaren ondoan bizi zen eta egunero ibiltzen zen pilotan elizpean. Hamasei urter zituela jokatu zuen lehenengo partidua Gasteizen, eskuz eskukoa. Hurrengo domekan Eibarren jokatu zuen eta tren berezia jarri zuten Zaldibartik partidua ikusten joateko. Jarraian, hainbat partidu jokatu zituen.

2. Hamazortzi urte zituela profesional

- **Erref:** ZAL-014/003
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:04:16. **Bukatu:** 00:05:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Hamazortzi urte zituela egin zen pilotari profesional, Santa Krutz egunean Legazpin. Hala ere, ez da inoiz beren-beregi pilotara dedikatu, pentsuen almazena eta tailerra ere eduki zituen eta. 34 urte zituela utzi zion pilotan jokatzeari.

3. Partiduko berderatzi mila pezeta

- **Erref:** ZAL-014/004
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:05:01. **Bukatu:** 00:07:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak

Laburpena:

Alderatuz gero, orduan orain baino gehiago irabazten zuten pilotariek. Urtean ehun bat partiduko jokatzeko zuten eta bederatzi mila pezetan irabazten zuten partiduko.

4. Sasoiko pilotariak

- **Erref:** ZAL-014/005
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:07:04. **Bukatu:** 00:08:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Gallastegi izan zen bere sasoiko pilotaririk onena. Ogeta, Garzia Ariño, Gorostiza eta Azkarate ere oso onak izan ziren. Atanotarrekin ere jokatu izan du Pedrok, nahiz eta zaharragoak izan.

5. Entrenamenduak eurek eurretara

- **Erref:** ZAL-014/007
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:09:04. **Bukatu:** 00:10:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

<p>Pilotariek eurek euretara entrenatzen zuten. Pedro, esaterako, Gallastegirekin-eta batzen zen Eibarren. Astean behin edo entrenatzen zuten.</p>

Transkripzioa

-Ta orduen eiten zan oingo moduen? Esan gure dot, oingo moduen eiten zan...

-Oin... gehixa zainddute ta zerien daz, enpresak be zainddu eitten dabe gehixa, entrenamentuek be eurek imintten dittue, ipiñi eitten dotsez ta. Lehen bakotxak bere.. berak eitten ebana.

-A bai? Entrenamentuek zuk?

-Bai, bai, noberen aidera.

-Osea, entrenadore barik eta...

-Keba, ez. Botillero partidon bat jokatzan zanian mano a manokue edo, botillero. Baiña bestela, noberak eitten eban zera... Gaur horrexetik preparaute ta e... hobeto daz. Enpresiek epiñitte daukaz zeintzuekin entrenau, zer ein ta /ein dde/... lehen bakotxak beren aidera. Guk Akarregiaz ta Gallastegiaz eitten gendun Eiberren entrenamentue.

-Osea, batu eiten zintzien.

-Bai, baiñe geuk bata besteai deittute. Ta oin enpresak eurek epintten dittue.

-Eta egunero entrenetan zinduen?

-Ez! Oin eingo dittue e? oin preparaute daz ta zerien... baiñe lehen, astien entrenau baten ta gero ba partidue, domeketan ta eguenetan ta zapatuetan ta jokatzan zien. Bergaran jokatzan zan eguaztenetan ta zapatuetan ta Eiberren eguenien ta domeketan. Ta partiduen bat astien beti zenduken ta gero ba entrenamentoa. Baiñe gaur ya diferente dabiz, gaur ginasiuen ta zerien ta diferente.

-Ya, oseake zuek oingo beste ez ezta? Oingo beste ez.

-Lehenguen, ba bakotxak berak itten ebana. Horrexegaittik, ba lehen esan dotsut moduen /moruen/, dedikadu neu be ez nintzen ein asko pelotara bakarrik, ze noberai urte biher eutsan /bitsan/, ta beste geuze batzutan epiñi ninduzen, ba hara gehixa tietu pelotara zaiñtzeko baiño.

6. Egunean 5.50 pezeta tornulari ikasten zebilela

- **Erref:** ZAL-014/009
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 00:11:19. **Bukatu:** 00:11:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Hamalau urte zituela tellerian hasi zen, tornulari ikasten. Egunean 5.50 pezeta irabazten zuen. Hilean mila pezeta inguru irabazten ziren orduan.

7. Trapuzko pilotak erreal bat

- **Erref:** ZAL-014/011
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:12:31. **Bukatu:** 00:14:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak

Laburpena:

<p>Elizpean ikasi zuten pilotan jokatzen. Gero hasi zen Eibarko frontoian-eta. Orduan, erreal bat balio zuen trapuzko pilotak dendan. Gero, Azkoitian erosten zituzten atanotarrek egindako pilotak edo Zipirenak Sestaon.</p>

Transkripzioa

- Ta zuk entrenau non eiten zindun?
- Eiberren, bueno Zaldiberren be bai, hamen fronto zaharrien, baiñe hamalau urtetarte ta frontora etorri bez, elizpan.
- Zuk han ikasi dozu? Zuk eleizpean ikasi dozu?
- Elizpan, elizpan, guk e... nik elizpan ikesi dot. Bost urtetik gehixa... karo, ez dozu ezautuko zuk plazie ta elixie, ezautzen dozuz?
- Bueno, ikusi baia...
- Ba elixie hamentxe egoten [baun] ta gure etxie hamen, bixi giñen lekue. Ta ama beti zarataka bezkaiñera juteko be anaiaz.
- Egun guztie pelotaka ezta?
- Egun guztixen pelotan. Bai.
- Eta pelota? Erosie?
- Bai, bai. Orduen pelotak be dendan saltzen ebezan /saltzebezan/ Filomenak. Oin be han loibak eta dekez, [...] eta Txopenak eta Gregoriak eta. Pelotak erriele bat balio eben, pelotak, baiña pelotak... trapuzkuek elizpan ebiltteko. Frontoko pelotiek elizparako ez dau balio, trapuzkuek zien. Trapuzkuek narruzkuek zien, baiña trapu modukuek /morukuek/ elizpan ebiltteko.
- Eta gero... baia gero erosiko zindun pelota... frontoirako ezta?
- A frontoirako bai, klaro, klaro. Azkoittixen ta erosten genduzen, Atanok eta eitten ebezan pelotak, ta Ziprik be bai zerien... Barakaldon, Sestaon, Sestaon zan. Bai.
- Eta horrek zer? Ya itxurosoao ezta?
- Partiduek jokatzeko pelotak, entrenamentuetan [...] baia hori ya zan, ya pelotan hasi giñenien frontoien ta, hamasei urtetik gora. Baia hamasei urtearte ta, hamalau urtearte frontoia ikusi [...] in naben nik, elizpan. Elizpan hiru-lau ordu eunero, eunero, besteik ez euen ezebe ta. Ta nere moduen /moruen/ danak. Zaldiberko mutillek danak, elizpan. Hutsik euenien, anaixek eta bixok ebiltten giñen, baiña sarritten mordue zelan euen ba txandaka, tantue ein ta tantue galtzen ebanak kalera. Baiña, han beti zerien...
- Baia zu ordureko ya umetan ona izingo ziñen ezta?
- Bai, gaztetan ondo.
- Ya ikusiko jatzun, ya apur bet...
- Hortxe nik... Ogetak jaurti ebanien desafixue be, ba neri ipiñi osten.

8. Trenez eta autobusez partiduetara

- **Erref:** ZAL-014/013
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:15:00. **Bukatu:** 00:17:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

- Herria, azpiegitura » Garraioak
- Lanbideak » Beste batzuk

Laburpena:

Herrian Josepak eta Artamendik zuten telefonoa. Horra bidaltzen zizkion enpresak telegramak Pedrori. Halaxe jakiten zuen non eta noiz jokatu behar zuen. Trenz edo autobusez joaten zen partiduetara. Mirandara eta Logroñora ere halaxe joaten zen.

9. Astero jokatzeko ziren partiduak

- **Erref:** ZAL-014/014
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:17:56. **Bukatu:** 00:18:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Logroñon ia astero jokatzeko ziren partiduak eta Gasteizen hamabosterik behin. Eguaztenean eta zapatuan Bergaran jokatzeko zuten eta eguenean eta domekan Eibarren.

10. Frontoien izenak

- **Erref:** ZAL-014/015
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:18:32. **Bukatu:** 00:20:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Bergaran "Frontón Bergara" zegoen, Eibarren "Astelena", Gasteizen "Vitoriano" eta Zarautzen "Bombonera". Bizkaian Sestaon eta Barakaldon jokatzeko zuten. Orain, Bilbon frontoi itzela egin dute, baina lehen "Deportivo"-n jokatzeko zuten.

11. Lehengo enpresak

- **Erref:** ZAL-014/018
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:22:28. **Bukatu:** 00:24:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

"Empresas Unidas", "Bidarte" eta "Euskalari" ziren orduko enpresak. Orain "Aspe" eta "Asegarce" daude.

12. Lehen pilotariak zuri janzten ziren

- **Erref:** ZAL-014/020
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:25:31. **Bukatu:** 00:26:51

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Zuri janzten ziren orduan pilotariak eta gerriko gorria edo urdina jartzen zuten. Pedroren sasoian, hasieran abarketekin jokatzeko zuten, baina gero gomazko zapatilak erabiltzen hasi ziren. Eskuetan esparatrapua jartzen zuten.

13. Partiduko kobratzen zuten

- **Erref:** ZAL-014/021
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:26:51. **Bukatu:** 00:28:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Pilotariak ez zeukaten soldatarik, jokatzeko zutenean kobratzen zuten. Kopuru bera irabazten zuten beti, partidua galdu nahiz irabazi.

14. Lehen txapelketa gutxiago

- **Erref:** ZAL-014/022
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:28:07. **Bukatu:** 00:31:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Lehen txapelketa gutxiago jokatzeko zen: lau t'erdikoa eta bi birik jokatzeko zuten. Eskuz eskukoa urte birik behin egiten zen. Orain askoz txapelketa gehiago egiten dira eta partidu normal gutxiago dago lehen baino.

15. Sarrera bost ogerleko

- **Erref:** ZAL-014/023
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:31:20. **Bukatu:** 00:32:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Lehen ere ordaindu behar izaten zen sarrera frontoian partidua ikusteko. Hala ere, gaur baino merkeagoa zen: bost ogerleko inguru.

16. Inoiz partidu bi egunean

- **Erref:** ZAL-014/024

- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:32:34. **Bukatu:** 00:34:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Partiduak arratsaldean edo iluntzean izaten ziren. Herriko jaietan, ostera, gehienetan goizean jokatzen zen. Inoiz egunean partidu bi ere jokatzen zituzten pilotariek.

17. Eskuetako minerako ur beroa gatzarekin eta binagrearekin

- **Erref:** ZAL-014/025
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:34:07. **Bukatu:** 00:35:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Eskuak minduta zituztenean, ura berotu eta gatza eta binagrea botatzen zioten. Bertan sartu behar izaten zituzten eskuak eta gero izotzetan. Eskuak makila batekin jotzen zituzten gogortzeko.

18. Partidua geratu angeluserako

- **Erref:** ZAL-014/028
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:40:56. **Bukatu:** 00:43:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Goizean jokatzen zutenean, partidua geratu egin behar izaten zuten angelusa errezatzeko.

19. Andre raketistak Madrilen

- **Erref:** ZAL-014/030
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:44:36. **Bukatu:** 00:46:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Andreek raketan jokatzen zuten Madrilen, "Frontón Madrid" izenekoan. Pilotariak ikusten andreak ere joaten ziren, baina gizonak gehiago. Apustueta, ostera, gizonak bakarrik ibiltzen ziren.

20. Lehen hiru epaile

- **Erref:** ZAL-014/033
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:50:51. **Bukatu:** 00:51:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Hiru epaile zeuden Pedroren gazte sasoiari: aurrean, erdian eta atzean. Orain bi daude. Lehen enpresek jartzen zituzten, orain federazioak. Beti ezagutu du federazioa.

21. Txapelketa aurretik pilotak aukeratu

- **Erref:** ZAL-014/036
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:53:57. **Bukatu:** 00:55:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Txapelketa aurretik pilotak aukeratu egin behar izaten zituzten, orain egiten den moduan. Hiru-lau egun lehenago egiten zuten.

22. Araudia eta piloten materiala aldatu egin da

- **Erref:** ZAL-014/037
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:55:26. **Bukatu:** 00:56:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Araudia aldatu egin dute pilotaren pisua dela eta, orain erabiltzen diren materialak ezberdinak direlako. Pilotak barrenean kanika bat edukitzen du, kanpoan goma eta azkenik artilea.

23. Lehen sake librea

- **Erref:** ZAL-014/038
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:56:23. **Bukatu:** 00:57:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Lehen sake librean jokatzen zuten eta gero pasatu zuten hirura. Neurriari begira, frontoi guztiak ez dira berdinak.

24. Pedro Zaldibarko lehen pilotaria

- **Erref:** ZAL-014/039
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:57:52. **Bukatu:** 00:58:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Etxekoak pozik agertu ziren Pedro pilotan hasi zenean. Bera izan zen lehenengo pilotaria Zaldibarren. Herri osoa joaten zen Pedoren partiduetara.

25. Umetan baserriko beharrak

- **Erref:** ZAL-014/040
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:58:43. **Bukatu:** 01:00:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Beti egin izan ditu baserriko beharrak, pilotan zebilenean ere bai. Mutikotan, esaterako, itaurrean egiten zuen. Eskolara gutxi joaten zen. Herriko eskolan ibili zen Pedro.

26. Eskolatik irten eta tornulari Zumarragarenean

- **Erref:** ZAL-014/041
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 01:00:32. **Bukatu:** 01:01:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Hamalau urte zituela eskolatik irten eta tornulari ikastera joan zen. Zumarragarenean ibili zen, makinak egiten.

27. Maisua falta eskolan

- **Erref:** ZAL-014/042
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 01:01:15. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Sarritan maisurik ere ez zuten edukitzen eskolan. Gainera, askotan aldatzen zituzten maisuak. Inoiz maistrak ere eduki zituzten.

28. Eskolan erdaraz, etxean euskaraz

- **Erref:** ZAL-014/044
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 01:03:04. **Bukatu:** 01:04:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Eskolan erdaraz egiten zuten, baina etxean sekula ere ez. Zaldibartar guztiek egiten zuten euskaraz orduan.

29. Basora eskolara ordeiz

- **Erref:** ZAL-014/046
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 01:04:53. **Bukatu:** 01:06:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Neguan sarriago joaten ziren eskolara. Eskola sasiak egiten zituztenean basora joaten ziren fruta batzera.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-12

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com